

lummodo quæ sequuntur, memoriæ pro nunc demandentur.

Nemini dubium occurrit, per leg. 4. tit. 6. lib. 4. For. Reg. præventum existere, equum proprium, seu iumentum pro diem integrum, ampliusve, si domino placuerit, pro commedate, ac necessario usu pabulæ, cuiusque viatori licet: per consequens, si hoc ita stabilitum observantiam retineret, cum de pascuis ad cuiusdam privati dominium pertinentibus agitur, quod ad communia, & civitatis propria (etiãsi per dictam legem non decerneretur) extensio fieret, admiratione dignum non videbitur; ceterum leges 9. & 10. tit. 28. p. 3. utrumque denegant: rerum communium duplex distinctio advertitur, aut de illis, propter quarum usum nil solvitur, tractatur, aut de eis, super quibus pensio aliqua constituitur: primo casu earum usus oppidanis, seu populi incolis dumtaxat permittitur, extra habitantibus non conceditur: in secundo etiam prævative ad eosdem incolas attinet, sed canon præfixus exigi debet, ut in communem convertatur utilitatem: semper vicini sunt præferendi, & exteri, nisi prædictorum populorum accole sibi necessaria jam haberint, nec sunt admittendi, nec eis sunt universitatis prædia distribuenda, sic quoque demonstratur per reg. sched. 2. Mail ann. 1766. 11. April. ann. 1768. Reg. Prov. 14. Jun. an. 1771. vid. verb. Locatio, vers. Compellendum: prope fin. quæ quidem decisiones ad terrarum communium, seu populorum, in quibus pensio quedam pro earum usu, seu nulla, si fert consuetudo, assignatur, distributionem sua præcepta dirigit: (Vid. add. hisp. lit. L. verr. In tantum: usq. in fin.) quapropter venit in cognitionem reluctantem, sive domino renuente, in pascuis privatis animalia sua reficere, nulli esse permissum, præsertim, cum sit constans, neminem cum alterius detrimento esse locupletandum: lit. A. pagin. 110. n. 83. in fin. & lit. D. pag. 106. n. 85. atque juris sit certissimi, alteri per alterum iniquam conditionem inferri, aliquem alterius odio prægravari non debere, nec malitias esse indulgendum leg. 2. tit. 2. 15. tit. 10. Reg. 18. tit. 34. p. 7. lit. A. pag. 111. n. 88. & lit. D. pag. 91. n. 43. cum 115. num. 19.

Permultas exceptiones prædictam doctrinam pati, videtur demonstrari valere, quamvis absolute assererari non sit consentaneum: extra eam omnes, qui actiones suas in communem utilitatem intendunt, considerantur, nam, licet utilitas privata publicam comitetur, & è converso publica privatam, suadet aliquas esse quæ veluti illam primario pertingunt inde est, eos, qui curribus vulgo la Carretería del Reyno ultro, citroque vehunt merces, & transportant, fere ut vicinos considerari, quia in pascuis publicis, & communibus animalia immitendi, est eis facultas leg. 1. & 3. tit. 19. lib. 6. Remis. 4. tit. 7. lib. 7. Recop. Cast. vid. etiam instr. ann. 1760. ubi agitur de rebus ex carbonaria fornace conductis; si alicui fodinas investigare, metellaque eruere (vid. lit. C. pag. 5. & pag. 103. lit. D. in add. hispan.) permittitur, in hisce operationibus animalia detenta ex contentinis pascuis publicis valent pabulum sumere, leg. 5. §. 54. & 9. §. 50. tit. 13. lib. 6. Recop. Cast. Si circa villæ matritensis provisionem, hoc est, de pascuis ac subus ad victum necessariis eidem ut consuleretur §. 3. & 2. Ord. circ. ad eorum emptioem ann. 1766. & 1772. expeditorum, decretum attenditur, eadem libertas ostenditur; pro coronide §. 9. reg. sched. ann. 1770. dictæ villæ matritensis in navigationis cursum directæ perlegatur, in quo quidem paragrapho idem privilegium circa animalia ibidem destinata prænotatur, nam ea cum pecoribus seu armentis vulgo de la Real Cabaña in pabulatione, ac gratis ceteris æquo pede procedunt; omnia hucusque tradita, ut citatæ doctrinæ

exceptiones aliquæ in publicum redigantur, tamquam ex gr. proposita sufficiant.

Quid dicendum versus ea, quæ in peccorum, & armentorum favorem, quorum insinatio præcessit, nostro idiomate la Real Cabaña, dum occurrit, calamus detinetur: tanta equidem sunt notatione digna, ut nihil convenientius reperitur, quam lectorem remittere ad tit. 14. lib. 3. leg. & aut. acord. Recop. Cast. in quorum decisionibus in prima, de Consilii lingua hispanica de la Mesta, & iudicium vulgo Alcaldes entregadores jurisdictione definitur in secunda, quid prædictum Consilium, ejusque fratres sermone patrio los Hermanos del donrado Concejo de la Mesta in generalibus conventibus efficere debeant: in tertia, de eisdem iudicibus, pascuorum possessione, & forma, in horum æstimatione observanda, pertractatur: in quarta, horum iudicum numerus declaratur; in suo exercitio quomodo procedere debent: quæ ab eisdem sunt adimplenda, simulque à iudicibus ordinariis: nec referuntur territoria ad depascendum designata non posse absque Supremi Castellæ Senatûs venia aratro subverti, seu proscribi, quantumque esse præcavendum, ut via, & itinera, qua verho, & autumnali tempore dicta pecora transitum solent efficere, sarta, atque illibata ab omnibus custodiantur, nec constringantur, pœnas in contravenientes decernendo; etiãsi omnia in eisdem determinationibus contenta ulterius producerentur, recognoscere codicem cuius lingua vernacula est inscriptio, videlicet Leyes, Privilegios y Provisiones Reales del honrado Concejo de la Mesta, y Cabaña Real de estos Reynos, vitati non poterit, eumque invenies per titulos, ni fallor, quinquaginta distributum, & consequenter privilegia, & provisiones, quantum proderit, si majorem intelligentiam acquirere desideratur, alios duos codices, nostris temporibus in lucem editos, quibus titulus est, Memorial ajustado del Expediente promovido por el honrado Concejo de la Mesta, præ manibus habere, ex ipsiusmet lectura patet; quæ quidem volumina per libellum vulgo Gaceta n. 38. ann. 1783. ad omnium aures pervenerunt.)

PATER.

SUMMARIUM.

- 1 PATER, & filius dicuntur una persona an vere vel fide: patris sub nomine qui veniant: quid juris pater habeat; pater vivente, aut mortuo, ad num. 5.
- 6 Per transitum ad secundas nuptias quibus privetur: pater & filius an possint beneficium in eadem ecclesia obtinere, aut celebrare, & an idem successive possidere, ad n. 12.
- 13 Renuentibus filiis, pater potest profiteri: fit irregularis si in lecto filium suffocavit, excommunicatur, si in sacris constitutum filium percuserit: per filios que immunitas patri, ad n. 19.
- 20 An teneatur pater ad restitutionem mutui sine consensu à filio accepti: quando iniquitas patris ad filium transfundatur, ad n. 22.
- 23 Novæ addit. subnectuntur, ad n. 29.

PATER, & filius dicuntur una persona, & habentur expresse in Juribus, tam civilibus, quam canonicis; In civilibus, in l. Si quis duobus 11. Cod. de impuberum, & alii substituitionibus, ibi: Cum, & natura pater, & filius eadem esse persona pene intelligantur; & sæpe alibi. In canonicis, in c. Contradicimus 21. caus. 25. q. 3. §. 1. ibi: Cum una caro probetur pater, & filius, & sæpe alibi. Dicuntur

cuntur pater, & filius una, & eadem persona, non vere sed fide, seu juris fictione, ut statuunt Baldus in l. de tutela §. Si duo, ff. de legitim. tut. & alii communiter. (Consonant leg. 1. tit. 15. l. tit. 20. p. 2. & 2. tit. 5. p. 5.)

3 Nominæ patris venit etiam avus, & proavus paternus, respectu nepotum, & pronepotum, seu respectu neptum, & proneptum, si fuerint sub potestate avi, & proavi; l. Cum oportet 6. Cod. de bonis, que liberis in potestate &c. cum similibus. Pater filius avi, vivente eodem avo, non habet jus in suos filios, nisi habitu, l. Nam Civium 4. ff. de his, qui sui, vel alieni juris sunt, ibi: "Nam qui ex me, & uxore mea nascuntur, in potestate mea sunt, item, qui ex filio meo, & uxore ejus, id est, nepos meus, & neptis æque in mea sunt potestate." Pater decedente avo, acquirit actu potestatem in suos filios; leg. Nepotes 5. de his, qui sui, vel alieni juris sunt: ibi: "Nepotes ex filio mortuo avo, recidere solent in filii potestatem, hoc est, patris sui."

6 De Jure communi pater ob transitum ad secundas nuptias non privatur usufructu bonorum filiorum prioris matrimonii. Gom. ad leg. 48. Tauri n. 1. in fine, Paschalis de virib. patr. potest. p. 3. n. 37. Ascanius Clemens de patria potestate c. 7. effect. 2. n. 40. vers. Amplia decimo tertio: Castill. de usufructu c. 3. n. 26. Sanchez consil. mor. lib. 1. c. 2. dub. 28. in fine. Joannes Angelus Bossius de patr. potest. cap. 7. n. 170. & in tract. de contractu Matrimonii cap. 11. n. 276. & 325. & innumeri alii ibi ab ipso citati. Et ratio est, quia filiafamilias ex prioris matrimonio nati per transitum patris ad secundas nuptias non desinunt esse sub patria ipsius potestate, ut omnes concedunt, ergo nec eorum bona desinent esse sub ipsius administratione, & usufructu, jura etenim, quæ non diffundunt quoad personam, nec diffidere videntur quoad bonum; Hoc idem evincitur ex l. Generaliter 5. & l. Hac editi 6. Cod. de secundis nuptiis.

7 Nec valet objicere, quod sicuti mater transiens ad secundas nuptias privatur jure educationis, & tutelæ filiorum prioris matrimonii, ita pater transiens ad secunda vota debet privari usufructu bonorum filiorum prioris matrimonii. Non valet, inquam, quia non currit paritas quoad hoc de matre, & patre; Mater enim nec habet filios sub sua patria potestate, nec gaudet usufructu in eorum bonis, sed solummodo exercet munus tutelæ, quod est quid diversum à munere patris potestatis, & cum ipsa quodammodo transeat sub potestate secundi mariti non est æquum, quod filios prioris apud se retineat: Quæ omnia considerari non possunt in patre transeunte ad secundas nuptias, (Vid. lit. A. col. 1. pag. 109. lit. D. pag. 110. num. 12. vers. Etsi: in addit. novis. hisp. etiamque verb. Mater, verb. Tutor, vers. Matrem: verb. Usufructus, vers. Etsi legitima: in addit. hisp.)

8 Pater non potest beneficium habere in una ecclesia, & filius in alia, quando ambo sunt sorores, ita ut residens in una censetur in alia residere, quarum aliquæ reperuntur in Hispania Sacra. Congr. Concil. apud Nicol. Garz. de benef. p. 7. in addit. ad c. 3. num. 75. & Barbosa in Summa Apost. dec. verb. Pater num. 3.

9 Pater, & filius possunt celebrare in eadem ecclesia. Sac. Congr. Concil. sub die 31. Jan. 1503. apud Sellium in selectis canonicis cap. 92. num. 7. Barb. l. c. n. 4.

10 Pater legitimus nulla indiget dispensatione ad obtinendum immediate beneficium filii; licet filius quamvis legitimus dispensatione egeat ad obtinendum immediate beneficium patris; Sacra Congr. Concil. apud Nicol. Garz. in addit. ad dict. part. 7. c. 3. n. 29. & Barbosa, loc. cit. num. 5. & 6. Ferr. KAR. BERTOLTA, TOM. VII.

Pater enim non prohibetur obtinere immediate Beneficium filii sui legitimi Sacra Congr. Concil. sub die 30. Maii 1602. & in Maceraten. 18. Nov. 1628. apud Sellium cit. cap. 92. n. 8. & Barbosa, loc. cit. n. 7. (Recognoscatur lit. A. pag. 53. lit. B. p. 323. n. 83. & 84. & lit. C. pag. 62. in addit. hisp. & pag. seq. col. 1. in princip. cum remission. ibi adnotati. Retineque præcipue disposition. Sacra Congr. Trid. ad dict. n. 83. relatum.)

Pater, reclamantibus filiis, etiam minoribus, uxore mortua, potest professionem in aliqua religione emittere. Sac. Congr. Concil. in Casalen. educationis filiorum 26. Aug. & 25. Decemb. 1719. de qua late Ursaya tom. 4. p. 1. disc. 15.

Pater, qui dormiens in lecto filium suffocavit, efficitur irregularis propter culpam, vel negligentiam, quæ homicidium præcessit, ut est textus in c. Quæsitum, & ibi DD. de panis. & remiss. c. Consulisti 2. q. 5. cap. ult. cum ibi notatis, de iis, qui filios occiderunt; Fagnan. lib. 5. Decr. in c. Si constituterit 12. de accusationib. n. 39. Silvester in verb. Homicidium secund. n. 15. in 23. q. & alii passim.

Pater percussus filium in Sacris constitutum excommunicationem incurrit, ut efficaciter probat textus à contrario sensu in cap. Cum voluntate §. fin. de sent. excom. Cum enim percussiones correctionis causa propinquos inferiores graduum, id est, Minorum Ordinum in sententiam excommunicationis non incidant, ut ibi deciditur, utique à contrario sensu in hujusmodi excommunicationem incidunt, qui percussit propinquos superiorum graduum, id est in Sacris constitutos, & ita videtur sentire ibi Glossa fin. & tenent. expresse Hostiens. n. 13. Butrius num. 25. & Abbas num. 8. vers. Item quoad percussorem. Idem firmant Hostiens. in cap. Indecorum 3. de stat. & qualis. n. 8. vers. Item quoad nimiam violentiam: Joann. Andreas n. 13. vers. Item quoad violentiam: Fagnan. num. 48. & ipso teste reliqui omnes. (Verb. Census, & Excommunication.)

Immunitas duodecim filiorum non conceditur patri propter adoptivos; si enim per statutum, seu constitutionem dispositum sit, quod pater habens duodecim filios gaudeat immunitate quoad onera communia, ut in Statu Mediolanensi, & pluribus aliis provinciis habetur concessum, ne nimio gravamine in alendis tot liberis prematur pater, qui in procreatione tot liberorum sic favorabilis videtur reipublicæ ut notat. per textum in leg. Cum ratio naturalis 7. §. 5. Si plures filios, ff. de bonis damnator. & l. 2. C. de indicta viduitate. Tunc si pater non habeat complementum filiorum duodecim, nisi computatis adoptivis, talis immunitas eidem non competit arg. l. Sextum 2. ff. de vacatione, & excusatione numerum, §. Adoptivi filii, ibi: Adoptivi filii in numerum non proficiunt eorum liberorum, qui excusare parentes solent, & Inst. de excusationibus Tutor. in princ. ibi: Sed adoptivi liberi non prosunt. Rosignol. de patr. potest. disc. 2. cap. 10. num. 4. & alii communiter.

Immunitas duodecim filiorum patri concessa non tollitur per emancipationem aliquorum ex filiis. Roland. contr. 52. n. 5. vol. 2. Menoch. cons. 486. n. 6. Rosignol. l. c. disc. 6. cap. 23. n. 3. ubi pluribus adductis testatur de communi.

Nec talis immunitas tollitur ex nuptiis filiarum, & licet plures ex filiabus nubant, non cessat privilegium in patre duodecim liberorum, ut definit Excellentissimus Mediolani Senatus per literas patentes in casu Joannis Petri de Mutina dicti Ostionis die 7. Maii 1552. test. Rosignol. l. c. n. 5.

(Quinque liberos superstites naturales, seu legitimos habens, nisi propter belli causam aliquos amisserit, quod à tutela, vel cura liberetur, lex 2. tit. 17. p. 6. asserit: vid. ad eam glor. D. Greg. Lopez.

per; sed lex 14. tit. 1. lib. 5. Recop. Cast. à muneribus, officiis vulgo *Concegitales*, eos, qui sex haberint, licet eorum aliquis defecerit, per omne vitæ suæ tempus immunes esse: quæ quidem decisio ut in effectum perduceretur quoad Castellæ territoria, Reg. Sched. 27. August. ann. 1782. fuit expediti mandata: quoad cetera vero, ubi per leges peculiares, contrariamque praxim quid aliud meretur executionem, ibi Regium Auditorium super immunitatibus, quibus juxta consuetudinem gaudent duodecim liberos habentes, cognitionem assumet, & per tribunal vulgo *de la Intendencia* quod præcipitur exequatur; in dicta Sched. præcipue de Cathalauniæ principatu loquitur.)

18 Item ne talis Immunitas tollitur per professionem aliquorum ex filiis in religione. *Communiter*, teste Rosign. l. c. n. 6.

19 Alia, vid. verb. *Filius*, verb. *Parentes*.

20 Pater an, & quando teneatur ad restitutionem metui sine suo consensu accepti à filio, vid. verb. *Mutuum à n. 1. ad 19.*

21 Patria iniquitas transfundi potest in filium quoad poenam, seu punitionem temporalem, non quoad culpam, seu defectum morale: quoad poenam quidem, ut exponunt SS. Patres: *Exodi c. 20. vers. 5. Vindicans iniquitatem patrum in filios in tertiam & quartam generationem: & idem cap. 34. vers. 7. ac n. 14. vers. 18.* ut etiam multoties Deus propter unius peccatum populum totum punivit; ita lib. 2. Reg. c. 24. v. 15. propter Davidis peccatum pestem in populum Israeliticum immisit in tantum, quod tribus diebus septuaginta hominum millia mortui sunt; immo id etiam quandoque contigit propter privati hominis peccatum; sic Josue c. 7. accidit propter furtum Achan filius Charmi in Jericho. Præfata tamen dubio procul à Deo præstita sunt, & præstantur sanctissime; siquidem pœna in insonite ordinatur in patientiæ exercitium, virtutumque excitationem, atque incrementum. Accedit, quod *Exodi c. 34. vers. 7.* nullus apud Deum per se innocens est, proindeque pœna illa in proprii piaculi expiationem cedere potest.

22 At patris iniquitatem transfundi non posse quoad culpam in filium lubet *Exech. 18. vers. 20. Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem patris, justitia justis super eum erit, & impietas impiis erit super eum, & idem Deuter. c. 24. vers. 16. Regum lib. 4. cap. 16. vers. 6. Paralip. l. 2. cap. 23. vers. 4.* Quod si filii Adam nedum malum poenæ, sed etiam malum culpæ peccati originalis contraxerunt: *Psal. 50. vers. 7.* "Ecce venim in iniquitatibus conceptus sum, &c. & ad Roman. cap. 5. vers. 12. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt." Id sane est, quia Dei infinita sapientia, & voluntate æquissima fuit Adamus totius generis humani caput creatus tum physice, tum moraliter; ac omnium voluntates in Propotere tamquam in capite, & principio totius posteritatis repositæ fuerunt; sicque ut justitia originalis participanda erat, si Supremi Numinis mandatum observasset, ita contrahendum originale, quoties violasset; de quo tamen non plus æquo & temere explorandum, sed potius firma mente incessante volendum, quod justa judicia Domini, & in seipsis justificata, atque non minus grato corde jugiter meditandum hominem primum ac in eo omnes peccavisse, & filium Dei de Cœlis descendisse, amictumque carne sanguinem, & vitam in copiosam redemptionem profudisse.

23 Quod ait *Auctor n. 8.* scilicet non posse habere beneficium patrem in una ecclesia, filium in altera ecclesia sororia, id intellige de filio illegitimo. Ceterum filius legitimus non prohibetur habere

beneficium non solum in ecclesia sororia, sed in eadem ecclesia, in qua pater habet beneficium, solumque prohibetur immediate succedere in patris beneficium: Confer *Murg. de Benefic. quest. 3. sub sect. 2. n. 649.*

Quam vero ecclesiæ dicantur sororia, tum quod requiratur ut ecclesiæ possint esse sororia, tradit *Rota in Casaraugustana Canoniceatus a. Julii 1724. coram Emin. Bussio*, ubi quod si proponatur qualitas sororia ad omnes Juris effectus, requiritur vel privilegium apostolicum, vel consuetudo immemorabilis; secus vero si ea proponatur ad simplicem illum effectum, ut Beneficiarii unius ecclesiæ possint promiscue interesse divinis officiis in altera.

Ut autem prohibetur filius illegitimus obtinere beneficium in ecclesia sororia, non est probanda qualitas sororia ad omnes effectus, sed satis est eam probare ad effectum illum, ut possint Beneficiarii ecclesiæ, in qua pater habet beneficium, interesse divinis officiis in altera illa ecclesia; Rot. in dicta Casaraugust. Canoniceatus §. 2. & 3.

Quod si filius illegitimus jam obtinuerit beneficium in una ecclesia, tum pater prohibetur obtinere vel in eadem, vel in sororia ecclesia alterum Beneficium, "Ratio hujus est (inquit *Murg. de Benef. q. 3. sub sect. 1. n. 624.*) quia quum simul post Conc. Trid. beneficia obtinere nequeant in eadem ecclesia, congruentius erit prohibere patrem, ne acquirat de novo, quàm compellere filium ad dimittendum jam acquisitum, & possessum." ¶

Vide addit. in fine tom. pag. 396.

PATRIA POTESTAS.

SUMMARIUM.

- 1 **P**atria potestas rigorose capta quid sit?
- 2 Patria potestas radicaliter oritur à Jure natura corroborato lege divina.
- 3 Quoad modum autem quo utitur, dicta patria potestas oritur à Jure civili.
- 4 Definitio tradita de patria potestate procedit solum de ipsa rigorose capta, quæ oritur ex vi naturalis, & legitime generationis. Unde ipsa solum radicaliter oritur à Jure natura corroborato lege divina. Quæ autem oritur per adoptionem, vel per quid aliud, originem habet à Jure civili.
- 5 Ad acquirendam patriam potestatem rigorose captam, requiritur ut proles procedat ex justis nuptiis.
- 6 Patria potestas extenditur ad omnes filios legitimos, sive fuerint masculi, sive feminae.
- 7 Etiam ad conjugatos, & senes, si adhuc eorum pater, seu avus vixerit.
- 8 Filii, nepotes, & pronepotes quantumvis conjugati dicuntur filii familias, & vivunt sub potestate avi, seu proavi adhuc viventis.
- 9 Pater, filius avi, vivente eodem avo, non habet patriam potestatem in suis filiis nisi habitu.
- 10 Decedente autem avo, pater acquiritur actu patriam potestatem in suis filiis.
- 11 Decedente vero proavo, & remanente avo, & ejus filio patre nepotum, tunc filii non recidunt actu in patriam potestatem sui patris, seu potestatem avi primi descendenti.
- 12 Patria potestas, mortuo patre, non transit in matrem.
- 13 Mortuo filio soluto patria potestate, ejus filii non recidunt in potestatem avi.
- 14 Filii nati ex filio illegitimo, sed ex legitimis nuptiis, non transeunt in patriam potestatem avi, qui non ex legitimis nuptiis, sed for-

niciarie genuit hunc patrem, sed transeunt immediate sub potestate patris sui licet illegitimi.

- 15 Patria potestas acquiritur non solum per procreationem ex justis nuptiis, sed de jure communi acquiritur etiam per legitimationem proli, aut per adoptionem hominis liberi.
- 16 Legitimatione proli fit, vel per subsequens matrimonium inter parentes ejus legitime contractum: vel per rescriptum Principis.
- 17 Per quale subsequens matrimonium, & per quale rescriptum principis legitimitur proles.
- 18 Adoptio quid sit.
- 19 Adoptio est duplex una propria, & perfecta, quæ Adrogatio dicitur, & alia impropria, & imperfecta, quæ Adoptio simplex, & in specie vocatur.
- 20 Quenam sit utraque, & in quibus differant: quid per eam acquiratur, & qui possint adoptare n. 32.
- 21 Quibus modis patria potestas amittatur.
- 22 Supplementa Auctoris proponuntur.

Patria potestas rigorose capta est jus radicaliter à natura indutum, & per jura civilia modificatum, quod habet pater in filios eorumque bona ex vi legitime generationis. Rosign. de patria potest. c. 2. n. 3. Mysing. Inst. lib. 1. tit. de patria potest. in princ. n. 1. Sanchez. opusc. mor. lib. 1. c. 1. dub. 11. & in re alii passim. Unde: ut vides, patria potestas radicaliter oritur à Jure natura corroborato lege divina, ut evincitur ex Aristotele lib. 1. politic. c. 8. ubi sic habet: *Natura lege, ac præcepto liberarum parentum imperio subesse, quod enim procreavit, & genuit, id ut præsit, & amicitia ratio, & senectutis postulat,* & ex quarto decalogi præcepto *Honora parentes*, quod præceptum Doctores communiter asserunt esse Jure naturalis corroboratum lege divina. Quoad modum vero, quo utitur, dicta patria potestas oritur à Jure civili; ut evincitur ex §. Jus autem potestatis 2. & §. Qui igitur 3. Inst. de patria potest. & leg. Item 3. de his, qui sui, vel alieni juris sunt ibi: *Item in potestate nostra sunt liberi nostri, quos ex justis nuptiis procreavimus, quod jus proprium civium Romanorum est.*

Dicta autem definitio tradita procedit de patria potestate, ut fuit dictum, rigorose capta, quatenus oritur ex vi naturalis, & legitime generationis; nam quæ oritur: vel per adoptionem, vel per quid aliud, non est proprie talis, sed solum per quamdam accommodationem, nec proprie habet originem à natura, sed solummodo à Jure civili, per quod induta est adoptio.

- 5 Unde ad acquirendam patriam potestatem rigorose captam prout oritur ex vi naturalis, & legitime generationis, requiritur, ut proles procedat ex justis nuptiis, nempe ex masculo, & femina conjunctis per verum, & legitimum matrimonium, de quibus loquitur textus Inst. de patria potest. in principio. Hinc patria potestas extenditur ad omnes filios legitimos, sive fuerint masculi, sive feminae, ut colligitur expresse ex §. Qui igitur 3. Inst. de pat. potest. ubi fit mentio æque de masculis, ac de feminis, ibi: *Nepos tuus, & nephis æque in tua sunt potestate, & pronepos, & proneps.* Etiam ad conjugatos, & senes si adhuc eorum pater seu avus vixerit, cit. §. Qui igitur 3. Inst. de patria potestate, ibi: *Qui igitur ex te, & uxore tua nas-*

citur in tua potestate est. Item, qui ex filio tuo & uxore ejus nascitur, id est, nepos tuus, & nephis æque in tua sunt potestate, & pronepos, & proneps, & deinceps ceteri, & leg. Nam civium 4. ff. de his, qui sui vel alieni juris sunt ibi: *Nam qui ex me, & uxore mea nascuntur, in potestate mea sunt. Item, qui ex filio, & uxore ejus, id est nepos meus, & nephis æque in mea sunt potestate.*

Filii enim nepotes, & pronepotes quantumvis conjugati, dicuntur adhuc filii familias, & vivunt sub potestate avi, seu proavi adhuc viventis, nisi fuerint emancipati, cum avus, & proavus habeant patriam potestatem in nepotes, & pronepotes descendentes per lineam ream masculinam, per textum in cit. §. Qui igitur 3. Inst. de patria potestate, & l. Si Maritus 7. Cod. eod. ibi: *Si maritus tuus licet milianus in patria potestate constitutus filium ex legitimis suscepit nuptiis, eum in potestate avi perseverasse non ambigitur.*

Unde pater filius avi, vivente eodem avo non habet patriam potestatem in suis filiis, nisi habitu "per textum in cit. §. Qui igitur 3. Inst. de patria potestate, & cit. l. Maritus 7. Cod. eod. & cit. l. Nam civium 4. ff. de his, qui sui, vel alieni juris sunt" cum similibus.

Decedente autem avo, pater acquiritur actu patriam potestatem in suis filiis, textu expresso "in n. Nepotes 5. ff. de his, qui sui, vel alieni juris sunt, ibi: *Nepotes ex filio mortuo avo, recidere solent in filii potestatem, hoc est patris sui.*"

Decedente vero proavo, & remanente avo, & ejus filio patre nepotum, tunc filii non recidunt actu in patriam potestatem sui patris, sed in potestatem avi primi descendenti. Permissum est, Inst. de Tutelis, & cit. §. Qui igitur 3. Inst. de patria potestate, & citata leg. Nepotes 5. ff. de his, qui sui vel alieni juris sunt. Et ratio est, quia sicuti, mortuo proavo, pater ipse remanet in potestate avi; ita in ejusdem avi potestate remanere debent filii, seu nepotes ex filio, cum non possint alios in sua potestate habere, qui non est suæ potestatis, textu expresso "in l. Sic evenient, 21. ff. ad Leg. Fuliam de adulteriis, ibi: *In sua enim potestate non videtur habere, qui non est suæ potestatis.*"

Patria potestas, mortuo patre, non transit in matrem: evincitur expresse ex textu "in §. Ceteri 3. Inst. de heredum qualitate, & differentia, ibi: *Quia feminae in potestate liberos non habent, & ex §. Feminae 10. Inst. de adopt. ibi: Feminae quoque adoptate non possunt, quia nec naturales liberos in sua potestate habent. Rota recent. part. 5. tom. 1. decis. 329. num. 5. & Doctores passim.*"

Mortuo filio soluto patria potestate, ejus filii non recidunt in potestatem avi, quia soluto patre à patria potestate sui patris, etiam ejus filii intelliguntur soluti ab ipsa, cum non ex capite alio subiciantur nepotes patriæ potestati avi, nisi ex quo d. potestati remanet subjectus eorum pater, adeoque ipso ab ea soluto, solvantur & ipsi, nec eo mortuo videntur in eandem recidere, sed remanent sui juris absolute; arg. leg. Nepotes 5. ff. de his, qui sui, vel alieni juris sunt. Sic Gloss. in dict. l. Nepotes verb. In familia, Sanchez lib. 1. consil. moral. cap. 1. dub. 12. num. 4. Joann. Angelus Bossius in patria potestate cap. 1. num. 34. Rossignol. de

Quid juris circa existentiam filiorum, nepotumve in patris, seu avive potestate, si matrimonio jam sint juncti, declaratum manet (1).

(1) Vide verb. Mater, lit. D. pag. 73.

- de patria potestate disceptat. 4. capit. 40. numer. 1. & 3.
- 14 Filii nati ex filio illegitimo, sed ex legitimis nuptiis, non transeunt in patriam potestatem avi, qui non ex legitimis nuptiis, sed fornicarie genuit hunc patrem; sed transeunt immediate sub potestate patris sui, licet illegitimi. *Communis*. Et ratio est, quia in tantum filii filiorum non transeunt in potestatem suorum patrum, sed avorum, & ascendentium, in quantum & patres ipsorum non sunt sui juris, sed sub potestate patrum suorum, per jura adducta num. 7. & seq. sed in hypothesi, de qua loquimur, patres istorum filiorum, utpote geniti fornicarie, non sunt sub potestate sui patris fornicarii, ad terminos. *Instr. de patr. potest. in princip. ibi: In potestate nostra sunt liberi nostri, quos ex iustis nuptiis procreavimus, & cit. §. Qui igitur 3. Instr. sub eodem de patria potestate, & cit. l. Nam civium 4. ff. de his, qui sui, vel alieni juris sunt; ergo nec filii istius transeunt in potestatem sui patris illegitimi sui patris, sed immediate in potestatem sui patris, quamvis illegitimi, quia quamvis ipse sit illegitimus, legitime tamen eos genuit ex iustis nuptiis, quas precise requirunt supracitata jura ad inducendam patriam potestatem.*
- 15 Patria potestas acquiritur, non solum per procreationem in iustis nuptiis, seu legitimo matrimonio, sed de jure communi acquiritur etiam per legitimationem proli, aut per adoptionem hominis liberi. *Communis* per jura infra adducenda.
- 16 Legitimitas prolis fit, vel per subsequens matrimonium iner parentes ejus legitime contractum, c. Conquestus 1. & c. Tanta 6. *Qui filii sint legitimi, l. Divi Constantini 5. leg. Nuper 11. l. Cum quis 18. Cod. de natural. liber. cum similibus. Vel per rescriptum Principis §. Si quis sane non habens filios legitimos, & §. Sit igitur licentia, Auth. Quibus modis naturales efficiantur legitimi, Auth. Præterea, & Auth. Item sine, Cod. de natural. liber. c. per venerabilem 13. *Qui filii sint legitimi* cum similibus.*
- 17 Per quale autem subsequens matrimonium, & per quale rescriptum Principis legitimitur proles, vid. verb. Filius d. n. 32. ad 56.
- 18 Adoptio quid sit, vid. verb. Impedimenta matrimonii art. 1. n. 74.
- 19 Adoptio est duplex, una propria, & perfecta, quæ *Adrogatio* dicitur, & alia impropria, & perfecta, quæ *Adoptio simplex*, & in specie vocatur; l. 1. de Adoptione. Quænam sit utraque, & in quibus differant, vid. verb. Impedimenta matrimonii art. 1. n. 7. & seq.
- 21 Per simplicem, seu imperfectam, & impropriam adoptionem, Adoptans regulariter non acquirit patriam potestatem in Adoptatum. *Communis*, per textum in §. Sed hodie 2. *Instr. de Adoptionibus*, ubi: Sed hodie ex nostra const. cum filius familiaris a patre naturali extraneæ personæ in adoptionem datur, jura patris naturalis minime dissolvuntur, nec quidquam ad patrem adoptivum transit, nec in potestate ejus est. Et ratio est clara, quia qui remanet sub alterius potestate, non potest transire sub potestate adoptantis; sed dum fit simplex adoptatio, adoptatus remanet adhuc sub potestate ejus, sub quo prius erat, ut patet ex ejus definitione, & ex §. Adoptio 1. & cit. §. Sed hodie 2. *Instr. de Adoptione. & leg. Generali. 2. ff. de Adoptionibus*, ergo, &c.
- 22 Excipe tamen nisi filius naturalis, & legitimus datus fuerit in adoptionem avo materno filii, vel etiam si ipse pater naturalis, & legitimus fuerit emancipatus a suo patre, & filium suum in adoptionem dederit suo patri, & respective avo sui filii paternotunc enim ipse avus maternus, & paternus respective ad casus propositos acquirerent in nepotem patriam potestatem per textum in cit. §. Sed hodie 2.

Instr. de Adoptionibus. l. Cum in adoptivis Filiis 19. Cod. de adoptionibus addita ratione, quod in hoc casu copulantur jura naturalia.

Per adoptionem vero propriam, & perfectam, seu per adrogationem Adrogans acquirit patriam potestatem in Adrogatum. *Communis*, per textum in §. Adoptio 1. *Instr. de Adoptionibus, & l. Generalis 2. ff. eod. tit.* Cum enim sic Adrogatus sit sui juris, vel ex eo quod ascendentes per lineam masculinam non habeat, vel ex eo quod sit emancipatus, si alia serventur, quæ ad legitimam, & propriam adrogationem requiruntur, certum est, quod transeat in patriam potestatem adrogantis per citata jura.

Adoptare, seu adrogare possunt soli mares, seu masculi, nam femineæ potestati non possunt, nisi ex speciali concessione Principis, §. Femineæ 10. *Instr. de Adoptionibus. ibi: Femine quoque adoptare non possunt, quia nec naturales liberos in sua potestate habent, sed ex indulgentia Principis ad solvendum liberorum amissionem adoptare possunt.*

Adoptantes, seu adrogantes, debent esse majores natu adrogatis, & ipsos decem, & octo annis precedere, textu expresso in §. Minorem 4. *Instr. de adoptionibus. ibi: Minorem natu, majorem non posse adoptare, placet; Adoptio enim naturam imitatur, & pro monstro est, ut major sit filius, quam pater i debet itaque is, qui sibi filium per adoptionem, vel adrogationem facit, plena pubertate, id est, decem, & octo annis precedere.*

Adoptantes, seu adrogantes debent esse potentes saltem physice, & naturaliter ad generandum; Unde castrati adoptare non possunt §. Sed & illud 9. *Instr. de adoptionibus. ibi: Sed, & illud utriusque adoptionis commune est, quod §. ii, qui generare non possunt (quales sunt Spadones) adoptare possunt, castrati autem non possunt.* Ubi, ut vides, Textus dicit, quod spadones possunt adrogare, non autem castrati: Nomine autem Spadonum, ut notat Gloss. ib. in verb. Spadones, veniunt ii, quibus testiculi vel genitalia abscessa sunt cultello, vel spatula; nomine vero Castratorum veniunt ii, qui sic nati sunt, & ab origine sunt inepti ad generationem: ratio autem cur possint adoptare spadones, non autem castrati, ea est, quam adducit Gloss. *ibid.* quia scilicet naturæ fortius est impedimentum, quam accidentium, per textum in leg. Sed est quasitum, §. 1. & 2. ff. de liber. & posth. & sic tenent Mysingerius in dict. §. Sed, & illud 9. *Instr. de adoptionibus. Pichardus in dict. §. Minorem 4. eod. tit. Rosign. de patria potestate discept. 2. c. 1. n. 10. & alii.* Vulgo tamen castrati, spadones, & eunuchi pro synonymis solent accipi. Advertendum tamen est quod sacri canones castrationem voluntariam expresse vetant, & sic castratos irregulares declarant, c. Si quis 4. c. Hi qui 5. c. Qui partem 6. c. Si Evangelica 13. *dist. 55. cap. 1. de Cleric. pugnant. in duell. cap. ult. de homicid. in 6. Clem. unic. eod. tit. cum similibus: Rationes autem quare sacri canones castrationem detestentur, enumerat Pignatell. l. 7. consult. 66. & Ursaya *Instr. crim. lib. 2. tit. 5. d. n. 162. I. Scilicet*, quia pomorum amoris abscessio magno vitæ periculo peragitur. II. Quia vigor etiam mentis interit, & malignitas quædam, pusillitasque accedit, ipsaque corpora deteriora fiunt, quod in belluis experientia manifestum est; & III. quia voluptatum voluntas nullatenus excinditur, sed potius incrementum accipit, præcipue ex parte mulierum, ob remotionem periculorum gravidationis, juxta lepidum Anton. Abb. *nelle Frasccher fol. 198.**

Sacerdotes, & alii Sacris Ordinibus initiati possunt adoptare, quia isti non à natura, seu physice, sed per accidens & moraliter tantum inhabiles sunt ad generandum. Abbas in cap. Si qui 1. de cognit. legali n. 4. Hostiens. ib. n. 4. Rosign. l. c. n. 1. & alii. Adop-

- 29 Adoptantes, seu adrogantes debent esse sui juris & majores 24. annis, quia aliis nondum habent administrationem suorum bonorum. Quæ omnia, & alia habentur tot. tit. ff. & Cod. de adoptionibus, & *Instit. eodem.*
- 30 Adoptari, seu adrogari possunt tam masculi, quam femineæ, textu expresso in §. *Adopt. 1. Instr. de Adoptionibus. ibi: Qualis est Filius, Filia, Nepos, Nepis, Pronepos, Pronepis.*
- 31 Adoptari possunt solum legitimi, & legitimæ; spurii enim, & etiam solum naturales excluduntur; l. Legem 7. vers. imposterum; *Cod. de naturalibus liberis, §. Oportet enim semper, Auth. Quibus modis natural. efficiant. sui. Sic Joann. Angel. Bosius de patr. potest. c. 1. n. 59. Ascan. Clem. de patria potestate cap. 1. num. 7. Decius consil. 288. & alii.*
- 32 Adoptari possunt solum inferiores ætate saltem 18. annorum Adoptante, vel Adrogante, textu expresso in §. Minorem 4. *Instr. de adoptionibus* per verba adducta n. 25.
- 33 Patria potestas quando, & quibus modis amittatur à patribus super filios: Vid. verb. Filius d. numer. 121. ad 128. Hic autem ad uberiorem notitiam insuper accipe, quod patria potestas tanta erat apud cives Rom. quod lex XII. Tab. sic præcipiebat: *In liberis supra patrum auctoritas esto: Venundare, occidere liceo.* A patris autem potestate liber efficiebatur, ac sui juris patereque familias filius constuebatur post triplicem venditionem mox declarandam. Leg. cit. *Si pater filium ter venundavit, filius à patre liber esto.* Hinc præhabendum, emancipationem in Jure Romano esse actum, quo pater è manu, seu mancipio, id est, ex potestate, & dominio filium etiam impuberem, & tutore indigentem dimittebat, Purch. p. 2. *Ethice cap. 10. ad tit. 9. de patria potestate*, ubi etiam tradit apud Gal. emancipationem esse actum, quo minor 25. annis, altero, vel utroque parente orbatu, ex consanguineorum consilio, auctoritate Principis judicibus cognita, tutoris potestate dimititur, ut suorum bonorum usumfructum habeat sub curatoris auctoritate, donec completo anno 25. plenum habeat rerum suarum dominium.
- Liberorum igitur emancipationes veteri Jure Romano fiebant per tres imaginarias venditiones, & totidem manumissiones (est autem manumissio idem, ac de manumissio, sive datio libertatis, at rigorose loquendo esse respectu servorum, de quibus in verb. Servitus). Pater itaque naturalis adibat Prætorum cum aliquo sibi amico, qui maxime fidebat, ac iudicem pater fiduciaris appellabatur. Hinc vendebat, seu mancipabat filium sic: pater fiduciaris coram Prætorum, & quinque testibus, ac libripende, sic vocato, quod libram, seu stateram ferret, patri naturali dabat in similitudinem pretii unum vel duos nummos, quos ferebat libripens, sicem filius in filius transibat potestatem; illico tamen eum manumittebat, ac iterato in patris naturalis potestatem residens rursus ab eo mancipabatur, & à patre fiduciarium manu mittebatur, ut supra bis, & tertio; quibus expletis, filius è patria potestate dimittebatur.
- His successit 1. Emancipatio Anastasiana, quæ fiebat ex rescripto Principis, ut constituerat Imperator Anastas. l. 1. *Cod. de emancipationibus* 2. Justinianæ, quæ fiebat coram Magistratu, prout statuit Justinianus l. 6. *eod. eod. tit.* Item patria potestas Jure Romano solvebatur per summam filii dignitatem, & per patriam aut filii mortem civilem. Hæc autem erat capitis diminutio, id est, status prioris mutatio, quæque triplex distinguitur, nempe minima, media, & maxima; 1. est tantum familiæ mutatio, salva civitate, & libertate, ut in adoptivis, qui in aliam transibant familiam; 2. est amissio civitatis, & consequenter familiæ, retenta tamen libertate, ut iis

accidebat, quibus aqua, & ignis interdicebatur, sive qui ut postea mos obtinuit, ob maleficium in insulam deportabantur; quæ pena major erat relegatione; deportati namque civitatem amittebant, & peregrini fiebant, retentis dumtaxat iis, quæ de Jure Gentium: Relegati vero cives Romani persistebant, iuris Rom. gaudebant, videlicet testamenti factione, jure connubii, patriæ potestatis, &c. 3. est amissio libertatis, civitatis, & familiæ, ut eveniebat iis, qui majores 20. annis ad pretium participandum venundari patebantur, vel qui servituti pæne efficiebantur, id est, qui ob maleficia ad metallum è fodinis erudum damnabantur, aut bestiis subiciebantur. Media, & maxima capitis diminutione solvebatur patria potestas, non tamen minima, ut nec etiam solvebatur, sed solum suspendebatur per captivitatem patris propter Jus postliminii, quos scilicet fingebatur patrem nunquam abuisse, postliminio autem reversus dicebatur, qui ab hostibus captus ad patriam remeabat; Prelaud. Puch. l. cit.

* Patria potestas neque divino, neque naturali aut gentium jure inducta est, sed legibus Romanorum; Benedictus XIV. tom. II. const. 28. *incip.* Postremo mense §. 9. Ea ab Imperatore Antonino ad omnes Imperii Romani subditos ampliata est, & consequenter ad Judæorum nationem; Id. ib. Ea amittitur à parentibus, si liberos exponant, & abjiciant. Id. ib. Patria potestas residet apud patrem, non vero apud matrem; Idem ib. §. 15. Ut tamen infidelium filius licite baptizetur, sufficit quod à matre ad Baptismum offeratur, etiam dissentiente patre; Id. ib. §. 16. Patria potestas non officit, quin baptizetur filius adultus, sive adolescens, qui sponte Baptismum petit; Idem ib. 36.

¶ Jam in additionibus ad verbum Mater dictum est, quod inspecto Jure nature potestas in filiosque matri ac patri competit. Jure vero Romano competit solummodo patri, & quidem in immensum. Num autem hodiernis moribus effectus omnes patriæ potestatis secundum Jus Romanum obtineat, non inutilis est disquisitio. Confer tamen Strik de usu modern. *Pandect. lib. 1. tit. 16. per tot.* qui rem pro dignitate tractat, consultatis Groenwegg, Gudel. Cugnion, aliisque tenentibus omnes patriæ potestatis effectus hodie cessasse.

(Nec summatim titulos, seu juris corpora, de hæc materia tractantes, demonstrabo: est fugienda omnis repetitio, nam, ni fallor, sufficere prænotata. *Vid. lit. A pag. 65. col. 1. verb. Alimenta, præsertim pag. 109. lit. D. pag. 110. colum. 2. in fin. vers. Etsi: lit. E pag. 332. vers. Cum corpore: bene recognosce verb. Filius, vid. lit. I. pag. 56. & 59. lit. P pag. 32. ad 41. Ad rem lit. C pag. 151. num. 124. Si attente ea omnia perlegeris, mihi videtur quæ supra animadvertuntur, corroborata reperiri.)*

PATRIMONIUM.

SUMMARIUM.

1. Ad titulum patrimonii qui possint ordinari si agitur de promovendo viro docto et necessitas, vel saltem utilitas concurrat: pacifice debet obtineri, & ad sustentationem sufficiens; ad n. 3.
2. Quid, si cum factio patrimonio ordinatur, & bona fide, quas penas incurrant donans fraudulenter, & fide idem promittens: constituto, an revocetur: filium non constitur, si congruam contingat: à quo constituendum alii fratres reperiantur, & quomodo: an computandum in legitimam: Clerico mortuo do-

- donans an bona recuperet, ad n. 13.
- 14 Si constituitur, donec aliquod beneficium, aut alia bona acquisierit, an sit sufficiens: quid comprehendat: super quibus rebus debeat constitui, ad n. 24.
- 25 Ad quem pertinet patrimonii examen: quam summam attingere debet: ultra taxam nihil beneficio impetrato an redeant bona ad suum primatum statum: quando in supplementum beneficii admittatur, ad n. 30.
- 31 Brevi extra tempora obtento, ut ordinetur ad titulum patrimonii, necessitas, & utilitas non dispensatur: executio in eo, nequit fieri: quando familiaris Episcopi possit ordinari: more Regularium viventes abique beneficio, seu patrimonio nequeunt ad sacros ordines promoveri: arbitrio Episcopi, an sit sufficiens relinquatur, & sine eius licentia non potest alienari, ad n. 36.
- 37 Quando talis titulus extinguatur: an possit donari abique dicta licentia, usufructu reservato: neque in emphiteusim: neque alienare patrimonium, ecclesiastico beneficio obtento: quid in similibus alienationibus, & an sit nulla, ad n. 43.
- 44 Epistola Encyclica Sacre Congregationis super dicto patrimonio: cetera ad idem concernentia, ad n. 64.
- 66 Auctoritas supplementa subnectuntur, ad n. 73.
- 74 Additiones ex aliena manu inseruntur, ad numer. 77.

1 An titulum patrimonii, vel pensionis ordinari posthac non possunt nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum. Sic expresse Concil. Trident. *sess. 21. de reform. c. 2.* ibi: "Patrimonia vero, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possunt, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum" & novissime de mandato Innocentii XI. Sacr. Congr. Concil. 3. Martii 1679.

2 Necessitas autem, vel saltem utilitas Ecclesie pro admitendo patrimonio, vel pensione regulariter concurrunt, & alterutra adesse censetur, quoties agitur de promovendo viro docto, vel nobili seu potente, probate vite, & integritatis, quibus valde indiget ecclesia; *cap. Super specula 5. de Magistris, cap. Cum ex eo 34. de election. in 6. Riccius prax. for. eccles. tom. 3. resol. 457. n. 3. Ventriglia tom. 1. adnotat. 44. §. Unico n. 29. Monacell. tom. 1. tit. 3. formul. 17. n. 3.* ubi addit: "Quod nota pro captando arbitrio Episcoporum, qui non semel rerum cortici herendo excusatione deficientia beneficii etiam hos ab ordinatione repellunt: & eod. motu. 1. in append. ad literam Sacr. Congr. Conc. super patrimonio Ordinandum n. 7." ubi cit. etiam Garziam.

3 Patrimonium, seu pensio debet vere, & realiter ab ordinando pacifice obtineri, & debet esse sufficiens ad suam honestam sustentationem. Sic expresse Concil. Trident. *cit. sess. 21. cap. 2.* ibi: "Eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem vere ab eis obtineri, tallaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint." Unde Clericus suscipiens Ordines Sacros cum patrimonio ficto, sicut etiam cum ficto beneficio suspensionem incurrit, *vid. verb. Ordo art. 2. n. 90.* ubi iura, & decreta ad id adducuntur. Non esset tamen suspensus ipse Ordinatus, si bona fide, & nulla fraude, & dolo absque legitimo titulo ordinaretur. *vid. d. verb. Ordo n. 91.* Et sic ordinatus in Subdiaconum ad titulum patrimonii ipsi a patre assignati, si postea habuit notitiam prioris obligationis dicti patrimonii, non incurrit penas statutas à Trident. *cit. sess. 21. c. 2.*

quia ab initio fuit in bona fide. Sic decisum fuisse à Sacr. Congr. Conc. *sub die 26. Junii 1621.* referunt Sellius in *selectis canon. cap. 3. n. 17.* & Barbosa in *Conc. Trid. loc. cit. num. 72.*

7 Donans fraudulenter, vel fide promittens patrimonium, deprehensa fraude, & consito, quod promissio patrimonii fuit facta, & donatio tantum verbalis, debet propter fraudem commissam contra ecclesiam puniri per sententiam Judicis amissione patrimonii. Nicol. Garz. *de benef. part. 2. cap. 5. num. 152. Sanchez de matrim. lib. 6. disp. 32. n. 8. ad med. Fr. Emmanuel in summ. tom. 2. cap. 15. num. 7.* Petrus de Ledesma in *Summ. part. 1. de sacrament. ubi de sacramento Ordinis cap. 7. conclus. 6. definit. 5.* Avila de *cons. part. 3. disc. 5. dub. 5. vers. Tertia conclusio.* Rodericus à Cunha in *comment. ad cap. 1. num. 23. distinct. Barbosa in Conc. Trid. cit. sess. 21. cap. 2. n. 70.* & alii.

8 Patrimonium pro Ordinando semel constitutum non potest amplius revocari prætextu, quod fuerit fictitie constitutum, & donatum, nec admittitur constitutus, aut donans ad allegandam & probandam fictionem, sed cogitur illud libere Ordinato consignare. Sic respondit Sacr. Congr. Episc. in una *Januaria 6. Sept. 1697. proponens Eminentiss. Colorado.*

9 Patrimonium Clerici non dicitur fidum neque fiduciarium, neque insufficientis, si patri una cum fratribus simul donantibus, nihil remaneat pro eorum victu, dummodo donatio sit realis, firma, legitime facta, & tot bonorum, ut fructus ascendant ad summam præscriptam in diocesi. Sacr. Congr. Episc. in *Aretina 10. Apr. 1590. cit. & secut. à Nicolio Lucubrat. canon. lib. 1. tit. 1. post n. 23. vers. Et quod patri, & à Monacell. tom. 1. tit. formul. 13. n. 5.* Tales autem donationes non debent recipi, nisi prius constet parentes aliunde habere, unde honeste pro status qualitate sustentari queant. Sacr. Congr. Conc. in *Cesenat. Synod. 26. Feb. 1695.* apud Monacell. *tom. 3. tit. 2. form. 2. n. 4.*

10 Non potest tamen solus pater donare uni filio Clerico pro patrimonio in præjudicium aliorum filiorum, non relicta eis legitima portione, sed tantum relicta debita portione aliis filiis, ita ut talis donatio in præjudicium aliorum filiorum nec juramento firmetur; Gabriel *de donat. concl. 4. n. 5.* Marius Antonius *de Macerata variat. resol. lib. 1. resol. 88. n. 9. vers. Tertio, Nicolius Lucubr. citat. lib. 2. tit. 7. de donat. inter virum & uxorem, & patrem & filium n. 15. vers. Immo Filius, Monacell. tom. 1. tit. 3. form. 13. n. 6. Ventriglia tom. 1. adnot. 42. §. 1. n. 24.* subdens quod hinc bene servant nonnullæ curiæ ecclesiasticæ informationem capiendi super numero filiorum, & bonis donantis.

11 Donatio patrimonii facta à patre filio, ut ad sacros ordines promoveri possit, non conferri debet, nec imputari in legitimam, quia talis donatio non dicitur ob causam, cum non habeant necessitatem, ut est donatio causa dotis, nec respiciat commodum donantis; tum quia patrimonium non est libere assignatum, ut de illo possit Clericus ad libitum disponere, cum non possit vendi, nec alienari, quod requiritur in legitima, adeoque, &c. Gratian. *discept. forens. cap. 159. n. 31.* Squillant. *de privi. Cler. cap. 12. n. 25.* cum aliis ibi citatis. Ventriglia *loc. cit. n. 22.* Barb. *de offic. Episc. part. 2. alleg. 19. à n. 64. ad 69.* cum innumeris ibi citatis contra plures alios citatos *ibid. n. 70.*

12 Donatione facta, & secuta traditio bonorum donatorum pro patrimonio ad suscipiendos ordines sacros; si Clericus moriatur ante susceptos ordines non obstat decretum Concilii Trident. *cit. sess. 21. cap. 2.* quin donans recuperet eadem bona; si attentio jure communi restituenda forent. Sic decisum fuisse à S. Congr. Conc. in *Mutinen. 11. Junii 1631.* referunt Sellius in *select. canon. cap. 3. num. 3.* & Barbosa in

13 in *Conc. Trident. loc. cit. n. 43.* Ventriglia tamen *loc. cit. n. 23.* cum Riccio, Antonio de Marinis, Donat. ibi adductis dicit, quod si hæc donatio facta pro suscipiendis sacris ordinibus non habuerit effectum suum, quia donatarius discesserit è vita ante susceptionem Ordinum, adhuc donatio ad hæredes donatorii transit, & non ad donantem revertitur.

14 Patrimonium donatum per parentes ea conditione, ut Filii usufructum habeat donec beneficium aliquod, aut bona alia ad eum congruam sustentationem sufficientia acquisierit, est sufficiens, & ad illius titulum potest ordinari. Sic decisum fuisse à S. Congr. Episc. & Regul. in *Eugubina 22. Maii 1590.* referunt Sellius *loc. cit. c. 3. n. 2.* & Barbosa *loc. cit. num. 41.* Vide *infra n. 28.* Talis autem Clericus non spoliatur patrimonio, quamvis Beneficium, vel bona acquirat, sed viget Patrimonium ut prius, non obstante dicta conditione, donec ab Episcopo non fiat subrogatio. *vid. verb. Ordo art. 2. n. 93.* ubi afferuntur ad id decreta Sacr. Congr.

16 Tale autem patrimonium assignatum Clerico à consanguineis cum clausula: *Donec fuerit de beneficio proximo &c.* non comprehendit officium Organiste, & Magistri Capellæ. Sacr. Congr. Concilii *26. Junii 1621.* apud Barbosam in *Sum. Apostolic. decis. verb. Patrimonium n. 10.*

17 Patrimonium super re immobili constitui debet; Communis cum Barbossa in *Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. n. 36.* & *de offic. Episc. part. 2. allegat. 19. n. 55.* cum pluribus ibi citatis. Item patrimonium debet esse res certa, & fructifera. Sic decisum referunt Garzias *de beneficiis part. 2. c. 5. n. 96.* & Barbosa in *Trid. loc. cit. n. 37.* & in *Summa loc. cit. n. 4.*

19 Patrimonium pro ordinando Clerico potest constitui super bonis emphyteuticis. S. Congr. Conc. in *Lucana 7. Sept. 1630.* apud Barbosam in *Sum. Apostolic. decis. l. c. n. 12.*

20 Patrimonium constitui potest etiam in censibus, dummodo constituentes tale patrimonium in forma juris valida se obligent, quod in casu redemptionis pro sufficienti Ordinati victu providebunt, donec iterum investiantur. S. Congr. in *Nullius 21. Junii 1629.* *l. 13. decretor. p. 109.*

21 Patrimonium constitui non potest in bonis hypothecatis, quia ordinatus non poterit eis illis bonis sustentari, si creditor de iis sibi satisfieri voluerit, nam transierunt cum onere hypothecæ. Sac. Congr. Episc. *in Argentina 6. Obobris 1717.* Potest tamen in ipsis hypothecatis constitui, quando bona hypothecata, deductis oneribus, sufficiunt ad congruam sustentationem. *Ead. Sacr. Congr. Episc. in Faventina*

9. Martii 1614. & etiam Sac. Congr. Concil. apud Nicol. *Lucubrat. Canonie. lib. 1. tit. 11. num. 25. vers.* Quod tamen. Item potest in ipsis bonis hypothecatis constitui, quando donator, vel assignator patrimonii aliis hypothecatis promittit evictionem, & habet alia bona libera; de quibus eam præstare potest, quia tunc ratio cessat, & multo magis quando ipsa bona donata, vel assignata, deductis oneribus, sufficiunt ad congruam sustentationem. *Ead. Sacr. Congr. Episc. in dicta Faventina 9. Maii 1614.* apud Nicol. *loc. cit. vers. Limitandum tertio.*

24 Patrimonii quantitas, ad quod quis promoveri possit, non taxatur, sed remittitur ad terminos Concilii. Sacr. Congreg. Concilii penes Garziam *de Benefic. part. 2. c. 5. n. 113.* & Barbosa in *Trident. sess. 21. cap. 2. n. 37.* & *jur. eccles. univers. lib. 1. cap. 33. n. 155.* & in *Summa loc. cit. n. 3.*

25 Patrimonii examen pertinet ad Episcopum private quoad alios. Sacr. Congr. Conc. in *Placentina 16. Martii 1630.* apud Barbosam in *Trid. loc. cit. n. 39.* & in *Summa l. c. n. 11.* & *Jur. eccles. univers. l. c. n. 156.*

26 Taxa patrimonii sacri extra Urbem in summa scutorum quadraginta monete Romanæ non dicitur excessiva, nec est reducenda. Sacr. Congr. Conc. in *Senogalliens. pro Terra Rocche contra 20. Junii 1705.* in *resp. ad primum dubium.*

27 Ultra taxam non possunt in patrimonium assignari alia bona. *Ead. Sacr. Congr. Conc. in d. Senogalliens. in resp. ad tertium dubium.*

28 Imperato beneficio, bona assignata in patrimonium redeunt ad primævum statum etiam pro rata beneficii obtenti, facta tamen prius subrogatione per Ordinarium. *Ead. Sac. Congr. Conc. in d. Senogallien. in resp. ad 4. & 5. dubium* juxta alia decreta in *Terracinen. 20. Julii 1619.* & in *Toletinaten. 10. Maii 1692.* in quibus responsum fuit, titulum, & privilegium patrimonii ordinati non extingui, quamvis Ordinatus acquirat beneficium, nisi fiat ab Episcopo subrogatio.

29 Patrimonium Ordinandi inseriens solum pro supplemento defectus redditum beneficii, non admittitur, nisi ecclesie utilitas, aut necessitas id exigere Episcopo videatur. Sacr. Congr. Conc. in *Asculana 13. Martii 1693. l. 23. Decret. fol. 62.* & in *Tridentina 1. Martii 1687.*

30 Facilius tamen ordinandus admittitur ad hunc titulum, quam si haberet patrimonium simplex sine admixtione beneficii. *Monacell. tom. 1. in Appendic. ad literam Sacr. Congr. Conc. de Patrim. Ordinandum n. 16.* & *tom. 4. supplement. ad tom. 3. n. 185.* Quærant. in *Summ. Bullar. verb. Ordo, vers. Secundo exten-*

Patrimonii ad ordines suscipiendos constituti pro suscipientium sustentatione redditus sufficere debent, taxas synodales non superando, utpote Episcopi arbitrio, juxta territorii constitutionem assignatio pendet. (1) Semper Reges Catholici opportune providere censuerunt, ne Ecclesiastici sine sufficiente viverent donatione, (2) & regii proventus pro patrimonio ad sic promovendum diminuerentur; (3) ita ut, cum similes evitare haud consequerentur, fuit equidem concordatum, & à Summo Pontifice D. Clemente XII. mediante ejusdem Hispaniarum Regis supplicatione, concessum, eas declinandis ergo, quod imposterum, patrimonium summam sexaginta Romæ Coronatorum singulis annis non excederet: (4) sed cum ultimæ præveniatur, Episcopos congruas assignare, presentis temporis consideratione, majorisque rerum æstimationis præ oculis habitis: redditum patrimonii valor, congruam synodalem præscriptam ad minus attingere debet, per consequens congruæ hujus assignatio, ni fallimur, aliud quam taxæ nomen non meretur. (5)

- (1) *Ord. circ. 12. Jun. 1769. §. 6. ibi: lit. D. p. 73.*
- (2) *Aut. acord. 4. tit. 1. lib. 4. §. 20. ibi: Y que por quanto dispone el Santo Concilio de Trento, que à las Ordenes Mayores no pueda ascender sin que el promovido tenga capellania, beneficio, pensión, ó patrimonio con las calidades contenidas en su canon, y esto de manera, que sea bastante para su decente sustentacion:.*
- (3) *Id. §. 21. Que porque hay muchos que en frau-*

de del estado temporal se ordenan á titulo de patrimonio, cuyos bienes eclesiásticos quedan libres de las cargas á que estaban sujetos, y lo hacen solo con animo de defraudar los derechos reales, á que ocurrió el Santo Concilio, mandando que los patrimonios, á cuyo titulo se admitiese á Ordenes mayores, no pudiesen enagenarse:.

- (4) *Concord. ann. 1737. §. 5. ibi: Vid. verb. Forum.*
- (5) *Vid. sup. prov. §. 21. ibi: Porque hay muchos,*

tende. Riccius *prax. for. eccles. tom. 1. resol. 458. n. 3.* ubi declarationem Sacre Congregationis affert.

31 Obtinens breve extra tempora cum clausula: *Ut ad titulum patrimonii sui promoveri licite possit*, non censetur dispensatus super necessitate, vel commoditate ecclesie a Concilio Tridentino requisita ad hoc, ut quis ad titulum patrimonii possit ordinari. S. Cong. Conc. in *Paranen. 10. Junii 1648. & in S. Agathe Gorborum, eodem die, & anno.*

32 Episcopus non potest ordinare suum familiarem triennalem ad titulum patrimonii, vel pensionis ob necessitatem, vel utilitatem ecclesie, sed requiritur beneficium, ut declaravit S. Congr. Concilii in *Tricaricem. 27. Junii 1697.* in qua proposito dubio: *An estante novissima constitutione Sanctissimi D. N. possit Episcopus familiarem triennalem ad titulum patrimonii promoveri ad sacros ordines ob necessitatem, vel utilitatem ecclesie, nullo collato ecclesiastico beneficio?* Respondit *Negative*, & est contra *Barbosam in Summa loc. cit. n. 2. Garziam de benefic. p. 2. cap. 5. num. 81. & alios citantes antiquum Sacr. Congr. Decretum.*

33 Patrimonium Clerici, ad cuius titulum fuit ad sacros ordines promotus, non potest capi in executione ob illata vulnera alicui ad reficiendas curationis expensas a Iudice condemnatas, etiamsi nihil aliud preterea possideat, quia ejus alienatio interdicta est Decreto Concilii *cap. 2. ses. 21. de reformat. Sacr. Congr. Conc. 5. Februarii 1604.* apud *Barbosam in Summa loc. cit. n. 9. & lib. 1. juris eccles. univers. cap. 33. n. 160.*

34 Sine patrimonio, aut beneficio ad sacros ordines promoveri non possunt Clerici Religiosi more Regularium in communi viventes, qui numquam, vel non nisi ad certum tempus professionem emittunt, & interim ad seculum redire possunt. S. Pius V. const. 75. *incipiunt. Romanus Pontifex.*

35 Patrimonium ut tale sit, quid sufficiat? relinquitur arbitrio Ordinarii propter diversitatem locorum, cum in uno loco sufficiat, quod in alio non erit sufficiens. *Sacr. Congr. Concilii. apud Barbosam in Summa loc. cit. n. 2.*

36 Patrimonium, seu pensio posthac sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus potest, donec Ordinarius beneficium ecclesiasticum sufficiens suo statui sint adepti, vel aliunde habeant, unde vivere possint. Vide *verb. Ordo. art. 2. n. 93.*

37 Unde patrimonii titulus non extinguitur, etiamsi Ordinatus acquirat alia bona, donec ab Episcopo loco patrimonii subrogentur. Vide *verb. Ordo, art. 2. n. 93.*

38 Neque Ordinatus potest absque expressa licentia Episcopi donare patrimonium libere constitutum, reservato sibi usufructu ad vitam. Vide *dict. verb. Ordo art. 2. n. 94.*

39 Neque potest absque licentia Episcopi illud in emphyteusim concedere, reservato desuper annuo canonem fructibus correspondente. Vid. *dict. verb. Ordo art. 2. n. 65.*

40 Neque patrimonium potest sine licentia Episcopi alienari, etiamsi Ordinatus consequatur beneficium. Vide *dict. verb. Ordo art. 2. n. 96.*

41 Prohibito Conc. Trid. alienandi patrimonium extenditur ad fidejussionem Ordinari. Et quomodo in tali casu provideatur creditor? Vide *d. verb. Ordo. n. 67.*

42 Venditio, hypothecatio, extinctio patrimonii, vel pensionis subsequens promotionem est invalida, quia dictio illa Concilii: *Nullatenus possint*, importat nullitatem actus ipso jure. *Barbosa in Concil. Trid. cit. ses. 21. cap. 2. n. 60. & seq. cum pluribus ibi citatis, & alii communitur.*

43 Patrimonii sacri permutatio sine Episcopi consensu nulla est, Sac. Congr. Conc. in *Fanen. patrimonii sacri 2. Augusti 1717. ad primum dubium.*

44 Ad uberiorem notitiam juvat hic afferre epistolam encyclicam Sacre Congregationis Concilii super pa-

trimonio Ordinandorum, quæ est, ut sequitur.

“Etsi Sacra Congregatio Concilii Tridentini *ca. 2. ses. 21. de reformat.* disserte caveat, ne quis Clericus secularis, quamvis aliis sit idoneus moribus, & scientia, & ætate, ut ad sacros ordines promovatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ab videri honeste sufficiat, pacifice possidere; patrimonium vero, vel pensionem obtinentes ordinari non possint nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate ecclesiarum suarum; temporis tamen cursu animadversum est nonnullos Episcopos ab hac ordinandi norma, & absque ullo discrimine deflexisse, passim quoscumque ad patrimonii titulum ad sacrum ministerium admittendo. Quantum ex hoc iactura in ecclesiastica disciplina acceptum fuerit, manifestum est. Quare Sanctissimus Dominus noster pro suo insigni zelo malis hujusmodi provide obviaturus prædictæ dispositionis exactissimam observantiam in Urbe in primis instauravit, deinde per hæc circulariter literas Ordinariis omnibus Tridentini decretum in memoriam reduci mandavit, quantum omnes illud sancte custodiant, scientiam non aliter, non ordinandum ad titulum patrimonii, & pensionis, nisi cum ecclesiæ necessitas, vel communitas ita exigat, qua in re prudens Ordinarius, timoratorumque iudicium versari debet. Dominatio igitur tua Sanctitatis suæ exemplo, & mandato sese conformare non omittat, dum ei omnia prospera decamur a Domino. Romæ 3. Maii 1679. — *Uti Prater. — P. Card. Columna Præfectus. — n. S. Archiepisc. Brancaccio Episcopus Viterb. Secr.*

Bona assignata in patrimonium Clericorum pro Ordinibus suscipiendis non sunt subjecta, nisi oneribus certis realibus & invariabilibus, quando tempore assignationis erat subjecta similibus oneribus. *Sacr. Congr. Immunit. in una Montis Regalis 11. Augusti 1638. lib. 3. Decret. Paul. p. 95.*

Patrimonium ad quorum titulum Clerici sunt ordinati, sunt immunia ab impositionibus, & gabelis. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Alban. 14. Septemb. 1626. 1. Decret. Paul. pag. 18. & in Faventina 24. Martii 1627. ubi pag. 42.*

Limita tamen quoadusque Clerici non obtineant beneficium legitime subrogatum loco patrimonii. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Fundana 25. Septemb. 1627. eodem l. pag. 66. 13. Nov. 1629. lib. 7. Decret. Paul. pag. 62. in Aquilana 27. Apr. 1638. lib. 3. Decret. Paul. pag. 58. in Lycien. 26. Aug. 1636. ibi pag. 12. in Nucerna 23. Januarii 1674. lib. 1. Decret. Altov. pag. 891. in Firmana 14. Maii 1675. d. lib. pag. 1097.*

Licet patrimonium Clericis sint assignata pro assumendis sacris ordinibus, non est permittendum gaudere exemptione patrimonii ecclesiastici, nisi post assumptionem Sacri Ordinis; gaudere tamen debent exemptione bonorum Clericorum, si vere effectum fuerint in Clericum translata. *Ead. S. C. Imm. in Aquilana 5. Martii 1641. lib. 3. Decret. Paul. pag. 138.*

Bona integre assignata Clerico in patrimonium non gaudent immunitate patrimonii sacri ab oneribus laicis nisi a die suscepti ordinis sacri. *Ead. S. C. Immunit. in Aquilana 4. Aug. 1627. lib. 1. Decret. Paul. pag. 47. in Nazarena 2. Apr. 1669. lib. 1. Decret. Paul. pag. 58. in Apruina 2. Julii 1630. lib. 2. Decret. Altov. pag. 336. in Nevinone. 12. Julii 1689. lib. Decret. Martelli pag. 493. in Pedemontana 22. Nov. 1692. lib. Decret. Vallem. pag. 4. in Aquilana 11. Apr. 1693. d. l. pag. 36.*

Restituenda sunt quaecumque fuerint a Clerico indebite exacta per Ministros laicos super bonis, ad quorum titulum fuit ordinatus. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Caputaquen. 30. Marti. 1694. lib. 1. Decret. Vallem. pag. 114.*

Amplia I. Etiam si ille promotus fuisset ad ordines

sacros, incepto jam semestri, in cuius fine collectæ solvendæ erant. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Eriana 5. Octobr. 1688. lib. Decret. Martelli pag. 357. excipe tamen onera privilegia, ibid.*

52 Amplia II. Etiam quoad collectas Camerales. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Camerinen. 7. Octobris 1631. lib. 2. Decret. Paul. pag. 93. in Forosempromien. 13. Aug. 1647. lib. 4. Decret. Paul. pag. 23. in Montis alii 14. Octobr. 1630. lib. 2. Decret. Paul. pag. 62.*

53 Amplia III. Quod bona patrimonii Clericalis sunt exempta ab onere subsidii triennalis. *Ead. Sac. Congr. Immunit. in Anagnina 13. Aug. 1632. lib. 2. Decret. Paul. pag. 166.*

54 Amplia IV. Quamvis in assignatione patrimonii apposita fuisset clausula: *Donec, & quousque obtinuerit beneficium ecclesiasticum, vel de aliis fructibus provisus fuerit, quibus se alere possit.* *Ead. S. Congr. Immunit. in una Civitatis Castellæ 2. Martii 1700. lib. 2. Decret. Vallem. pag. 275.*

55 Amplia V. Quod bona subrogata loco bonorum, ad quorum titulum quis fuit ordinatus, si subrogatio legitime facta fuerit, gaudet exemptione. *Ead. Sac. Congr. Immunit. in una S. Severini 26. Aug. 1636. lib. 3. Decret. Paul. pag. 13. & in una S. Angeli in Vado 12. Julii 1686. lib. Decret. Mart. pag. 495.*

56 Amplia VI. Quod etiam bona acquisita a Clerico, & subrogata in patrimonium sunt exempta.

57 Amplia VII. Quod bona assignata pro patrimonio Clerici delenda sunt de catastro laicorum, & describenda inter bona ecclesiasticorum. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Squillacen. 21. Jan. 1676. lib. 1. Decret. Alt. pag. 1202.*

58 Amplia VIII. Nec possunt confiscari, & ideo restituenta sunt. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Mutinen. 15. Junii 1638. lib. 3. Decret. Paul. pag. 64. & 13. Junii 1640. dict. lib. pag. 127.*

59 Amplia IX. quod bona assignata in patrimonium ad sacros ordines suscipiendos gaudent exemptione a collectis impositis per æs, & libram, pro eo tempore, quo Ordinatus non habuit sufficiens beneficium. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in una Civitatis Plebis 10. Nov. 1674. lib. 1. Decret. Altov. pag. 1022.*

60 Amplia X. Quod etiam bona assignata pro supplemento patrimonii juxta taxam factam in synodo gaudent exemptione. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Reatinen. 18. Decemb. 1668. lib. 1. Decret. Alt. pag. 300.*

61 Amplia XI. Quod bona assignata in patrimonium Clerici sunt immunia a Bonaventuria; illa vero, transeunt cum suis hypothecis, pro quorum liberatione Clericus agere potest contra assignantem. *Ead. Sac. Congr. Immunit. in Sulmonen. 19. Novemb. 1630. lib. 2. Decret. pag. 66.*

62 Sacerdos, cui fuit evicta possessio, super qua erat constitutum patrimonium, si subrogavit aliam possessionem legitime cum auctoritate Episcopi, gaudet pro subrogata exemptione a collectis. *Ead. Sac. Congr. Immunit. in Eriana 21. Jan. 1676. lib. 1. Decret. Alt. pag. 1158.*

63 Injungitur Episcopo Status Subaudiæ, ut circa assignationes pro patrimonii Clericorum obvient fraudibus, observando Sacros Canones, Concilia, & Constitutiones Apostolicas, in illorum Constitutione. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Turinens. 15. Martii 1650. lib. 44. Decret. Paul. pag. 101.*

64 Injungitur Episcopo Status Pedemontis, ut sedulo curent, ne fiant fraudes circa patrimonium assignanda Clericis in præjudicium communitatum, & ne eadem patrimonium excedant quantitatem sufficientem pro quolibet Ordinandorum, Episcopi arbitrio, juxta dispositionem Sacri Concilii Tridentini. *Ead. Sac. Congr. Immunit. in Pedemontana 28. Febr. 1658. lib. Decret. Rocci pag. 70.*

65 Verum quando pater habens plures filios assignat duobus omnia sua bona in patrimonium, Episcopus

provideat, ne subreant fraudes, & Informet. *Eadem Sac. Congr. Immunit. in Squillac. 9. Junii 1704. lib. 3. Decret. Vallem. pag. 592.*

* Patrimonii loco ad suscipiendos ordines sacros 66 à Græcis assignari nequit des uxoris. *Bened. XIV. tom. 1. const. 57. incip. Etsi pastoralis 5-7.*

Constitutum non debet patrimonium in industria Clerici, ut si sit Musicus, Ludimagister, &c. ut respondit Sac. Congr. in una *Seguer. mense Octobr. 1589.* Sicut nec constituitur potest in bonis mobilibus, & se-moventibus, ut respondit Sac. Congr. Conc. 29. Novemb. 1670. *Instit. Eccles. 26. §. 7.*

Patrimonium admissurum se profertur Benedicti 68 XIV. dum erat tantum Archiepiscopus Bononiensis in Capellania amovibili, dummodo patronus, obligasset fidem suam numquam ab ordinario removendi illam Capellaniam, quoadusque ille vixisset, vel quoadusque ordinandus non obtinisset aliud sive beneficium sive patrimonium, & idem patronus, vel alius se pariter obstrinxisset ad alimenta ordinato præstanda, si forte impeditur à celebratione missæ. *Ibid. §. 11.*

Item admittit in censibus perpetuis dummodo debitoribus census, si voluissent illum restituere, obligassent sese ad deponendam pecuniam in loco tuto, ad hoc ut in novis censibus, vel stabilibus impenderetur. *Ibid. §. 12.* Tunc autem curæ erit ordinato sub pena suspensionis de investienda pecunia.

Si quis voluerit assignare de suo patrimonium sufficiens ordinando, dummodo hæc liberalitas sit vera, & inalienabilis absque licentia Ordinarii, id ubique admitti poterit ex variis responsis Sacre Congregationis. *Ibidem §. 13.* Curandum est tamen, ut bona illa adeo libera sint ab aliis oneribus, ut remaneant ex his sufficientia alimenta ordinato. *ib. §. 14.* Dummodo etiam absit omnis pactio tacita, vel expressa extra instrumentum, ut possessio bonorum remaneat apud assignantem. Non valet assignatio patrimonii facta à patre respectu filii, cui in præjudicium legitime reliquorum filiorum omnia sua tribuit. Sicut nec admittitur, si pater transferat omnia sua in filium cum onere, ut se aliat, nisi id expressum eandem fuerit in instrumento patrimonii. *Ibid.*

Si quis fictum patrimonium suum sciat, & nihil secus ordinationem recipiat, maneat suspensus, ut ex *can. Neminem, & can. Cunctorum, dist. 70. & ex decreto Sacre Congregationis anno 1610. Si vero id nesciat, sciat autem Ordinarius, & tamen ordinet, Ordinarius quidem suspensionem non incurrit, teneatur tamen de suo ordinatum alere ex viciorumdem canonum, & sensu Sac. C. *ibid. §. 16.**

Patrimonii alienatio absque Ordinarii licentia ipso jure nulla est, ut ex decretis Sacre Congregationis. *Ibidem §. 28.* Nec commutari potest in alia bonorum vel in aliud pariter beneficium sine facultate Ordinarii, ut ex similibus decretis. *Ibidem §. 29.* Nec tamen obligari possunt bona patrimonii, ad ea ut si forte accidat, ut debitum solvendum sit, nulla sit executio potestatis, nisi supra eorum bonorum partem, quæ alimentis ordinati superflua. *Ead. est tamen creditor recipere in solutum, seu vendere, jus quod post mortem transiret ad hæredes. Ita ex decretis Sacre Cong. *ibid. §. 30.**

Denique ordinari ad titulum beneficii, resignare illud inqueunt, nisi facta mentione tituli, qui beneficio resignando adject, & concludentibus probationibus demonstratur aliam suppetere resignandi viam, quæ compede sibi de videri provideat. *Ita ex decretis Sac. Congr. *ibid. §. 30.**

Ad titulum patrimonii non posse ordinari, nisi eos, qui vel necessarii, vel utiles sunt ecclesie, communitati traditur. *Ac non in eo, omnes conventunt, quinam dicendi sunt vel utiles, vel necessarii ecclesie.*

* Sumo utili illa Chiesa *fræde inquit Auditor natus in novissima Concordata in S. Sedem inter, & Serenissimum Regem Neapolitanum cap. 4. art. 2. n. 2.*

quelli, i quali si promovono allo stato ecclesiastico chiamati dal Signore non già per ambizione o per altro rispetto o vantaggio umano, e che fanno sperare che col loro buono esempio e dottrina possano edificare i popoli, e servire i Parrochi, assistere ai Vescovi, ed adempire alle parti che sono proprie del loro istituto. Necessari poi si considerano a riguardo del bisogno delle chiese del comodo de' Popoli, accadendo che in un luogo benchè numeroso di popoli per mancanza di benefici, capellanie, servizi di chiese e simili necessità minor numero di ecclesiastici, e che all' incontro maggior numero si richiegga quantunque meno numero di popoli, e ciò per soddisfare al servizio delle chiese collegiali, cattedrali, ed altre chiese, che hanno bisogno del cotidiano servizio del coro, o per adempire all' obbligo delle messe e simili fondazioni; e concorrendovi l' utilità delle chiese i Vescovi devono essere più facili, perchè mai fu superfluo, e molto meno odioso il numero di buoni e santi ecclesiastici, ma più tosto da' nostri popoli sempre desiderato.

77 Requeque eidem Auctor ubi supra num. 4. monet, quod: *basta che per detto effetto vi concorra l' una, o l' altra, cioè la commodità o sia l' utilità, o la necessità de la chiesa: idque quia disjunctive loquitur Concilium Tridentinum ses. 11. cap. 2. de Reformat.* (Vid. circa hic exposita verb. Congrua, Parochus vers. Quod Parochus: verb. Unio beneficiorum, ibi, & in add. hisp. Vid. etiam lit. E, pag. 153. col. 1. lit. D, pag. 72. per tot. in addit. hisp. novis. Quoque retine art. 2. lit. B, pag. 400. cum addit. novis. pag. seq. vers. Omnia: & pag. 407. quæ incipit De exemptione: utque in fin. sequentibus pag. vers. Postquam:)

PATRINUS. Vid. verb. Baptismus, art. 7. n. 4.

PATRONI BENEFICIORUM.

1 PATRONUS ecclesiasticus tenetur presentare ad beneficium Curatum illum, quem dignorem puta inter approbato ab examinatore, ex vi Trident. ses. 24. cap. 18. etiamsi de praelectione dignioris non fuerit facta interpellatio. Benedic. XIV. tom. 2. Bull. constit. 4. incip. Redditæ Nobis.

2 Patroni ecclesiastici iudicium in electione dignioris sequi tenentur Episcopus, si nemo adversus patroni iudicium reclamet. Secus vero si inter approbato ab examinatore sit qui reclamet à praelectione Patroni. Idem ibid. Vide infra verb. Presentatio.

3 Patronus laicus presentare tenetur digniorem ad beneficium curatum, ut ex S. Thoma 2. 2. quart. 65. art. 2. ad 3. allisque Theologis firmatur Insti. eccl. 7. § 7. 8.

4 Patronus si promiserit conferre alicui beneficium ex motivo aliquo temporali, nempe quia sibi sit conjunctus sanguine &c. non obligatur servare quod spondidit, tum presentatum cum nondum beneficium vacat. Ita ex S. Thoma Insti. eccl. 2. § 28.

5 Patroni presentare possunt Canonicos Regulares Lateranenses, & SS. Salvatoris ad beneficia secularia Curata, & residentialia, cum preservatione beneficii apostolici, aliisque conditionibus latus expressis à Benedic. XIV. tom. 1. constit. 135. incip. Quod inscrutabili, § 17. & 18. Vide infra verb. Presentatio.

6 Ex stylo Datarii, si lis inter patronos intra tempus præfixum finiri nequeat, provisio beneficii reservata est Papæ ex allegatis per Rigantio. tom. 3. pag. 270. n. 191. in Regulam 42. Cancellarie.

7 Si Patronus beneficii Rectorem interficiat, ipse, & omnes ad patronatum jus habentes illud amittunt, ex

cap. In quibusdam, de panis. De synod. dioc. lib. 13. cap. 24. § 21.

Alia ad rem. Vid. verb. Beneficia art. 3. à n. 69. & art. 5. à n. 31. & verb. Jus patronatus per tot. & signanter. art. 4.

PATRONI SANCTI.

SUMMARIUM.

1 **E**LECTIO Sanctorum in patronos faciendâ est juxta Decretum à Sacra Congregatione Rituum de mandato Urbani VIII. die 23. Martii 1630.

2 Hoc decretum est in viridi Observantia. Recurrentibus enim ad Sacra Congregat. Rit. pro approbatione electionis in patronum alicujus Sancti solet rescribi, quod docens de servato decreto Urbani VIII.

3 Et si in electione requisita dicti decreti observaverint, & locus non sit celebris nota, solet concedi approbatio cum clausula: Dummodo alium principalem patronum, seu protectorem non habeant.

4 Electio patroni non confirmatur à Sacra Congreg. Rituum ex solo motivo devotionis, sed ex aliis causis hic recensitis.

5 In electione Sancti in patronum non debent fieri promissiones, & vota servandi diem festum ejusdem de præcepto, & jejunandi in ejus vigilia.

6 Excipiuntur tamen festum unius ex principalioribus patronis in quocumque regno, sive provincia, & alterius pariter principalioris in quocumque civitate, oppido, vel pago, ubi hos patronos haberi, & venerari contigerit, nam tale festum est de præcepto observandum.

7 Excipiuntur etiam electiones Sanctorum Patronorum factæ ante emanationem supra allati decreti Urbani VIII. Tale enim decretum, licet irritet electiones postea factas, & faciendas, non irritat electiones jam antea celebratas.

8 Regulares tenentur celebrare festum, & officium de patrono principali loci conventus, ac de patrono, seu protectore principali civitatis, & regni, aut provincie sub ritu duplici primæ classis, & sine octava.

9 Ad officia vero de patronis minus principalibus, ac de Sanctis diocesium, non tenentur, nisi sint descripta in calendario, & tunc non sub alio ritu quam ibi assignato.

10 Ad hoc autem ut Regulares teneantur ad officia patronorum principalium, & Clerici secularium, etiam ad officia patronorum minus principalium, debent esse electi in patronos juxta conditiones requisitas in dicto decreto Urbani VIII.

11 Regulares exempti, & utentes Breviario Romano possunt recitare officia de patrono minus principalibus, & de festis diocesis solitis recitari à Clero seculari.

12 Regulares sub ritu primæ classis, sed sine octava, tenentur recitare officium Sanctorum, qui provincie ipsorum Regularium præsentantur, tamquam eorum patroni, seu titulares.

13 Officium patroni principalis loci tenentur omnes recitare sub ritu duplici primæ classis, Clerici quidem seculares cum octava, Regulares autem sine octava.

14 Si in locis diocesis nullus reperitur electus patronus, tenentur diocesis non solum ad festum

de patrono civitatis, sed etiam ad octavam.

15 In patronorum, sive protectorum præcedentia servandus est ordo hierarchie ecclesie, & inter ordinem hierarchie anterioritas in electione.

16 Subneuntur Supplementa Auctoris ad n. 18.

19 Novæ addit. ad n. 21.

1 **E**LECTIO Sanctorum in patronos debet fieri juxta decretum à Sacra Congregatione Rituum editum de mandato Urbani VIII. quod, ut ab omnibus præ oculis habeatur, hic ad literam datur.

DECRETUM.

Super electione Sanctorum in patronos à Sacra Rit. Congr. de ordine Sanctissimi Domini nostri

URBANI PAPÆ VIII.

Emanatum die 23. Martii 1630.

1 **S**ACRA Rituum Congregatio, annuente SS. D. N. in electione patronorum mandavit infrascripta imposterum servari debere, declarans, quod aliter facta electio nulla sit ipso jure.

2 Primo, quod eligi possint in patronos si solum, qui ab ecclesia universalis titulo Sanctorum columnatur, non autem Beatorum dumtaxat.

3 Secundo, quod de patrono civitatis electio fieri debeat per secreta suffragia à populo mediante consilio generali illius civitatis, vel loci, non autem ab officialibus solum, & quod accedere debeat consensus Episcopi, & Cleri illius loci.

4 Idemque servari debeat in patrono regni, qui pariter eligi debeat per secreta suffragia à populo singularium civitatum provincie.

5 Et quod Representantibus regnum, civitatem, vel provinciam nulla competat facultas eligendi patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & ulterius interveniat consensus Episcopi, & Cleri districtarum civitatum.

6 Et tertio, quod causa electionis novorum patronorum debeat in Sacra Congregatione deduci, & ab ea examinari, ac demum causa cognita, ab eadem Congregatione approbari, & confirmari.

7 Et ne præmissorum ignorantia ullo unquam tempore possit allegari; eadem Sacra Rituum Congregatio supradictum decretum imprimi, & publicari mandavit.

8 Hoc decretum est in viridi observantia, nam recurrentibus Universitatibus ad Sacram Congregationem Rituum pro approbatione electionis in patronum alicujus Sancti, si preces dictis requisitis sunt destituta; rescribi solet: *Docens de servato decreto Urbani VIII. prout non semel se vidisse testatur Monacell. tom. 2. tit. 16. formul. 10. num. 11. vel Pro concessionis servata forma decreti Urbani VIII.*

9 Aliis vero, qui in electione requisita decreti observaverint, si locus non sit celebris nota, solet concedi approbatio cum clausula: *Dummodo alium principalem patronum, seu protectorem non habeant, ut in una Mazzarini. 30. Martii 1697. pro Universitate Castri Veterani, & in alia Lycien. 11. Julii 1699. pro Universitate Terræ Monteroni.*

10 Hinc edoceri debet Clerus, & populus, quod electio Sancti in patronum non debet fieri ex solo motivo devotionis, sed vel quia loci primus Episcopus fuit, vel quia ibi corpus humatum reperitur, quia oriundus, & civis fuit, vel quia in necessitatibus mirabiliter populum protexit, & adjuvit, vel tandem ob alias similes, & congruentes causas, quæ in Concilio Universitatis exprimi debent, prout expresse ex Gavano notat Monacell. loc. citat. n. 12. afferens insuper Decretum Sacre Congregationis Rituum in Alessan. 6. Sept. 1698.

Item edoceri expedit Clerus, & populus, quod in hujusmodi patronorum electione fieri non debent promissiones, & vota, quæ frequenter fieri solent ab Universitatibus servandi diem festum Patroni electi tamquam de præcepto, ac jejunandi in ejus Vigilia. Nam has promissiones, & vota Sacra Congr. Rit. non admittit, nec approbat, sed rejicit, & tantum ex devotione servari posse concedit, ut respondit in Theatina 15. Martii 1698. pro Clero, & populo nonnullorum oppidorum, ut refert Monacell. loc. cit. n. 12. dict. tom. 2. tit. 13. formul. 1. n. 15. ubi dicit, se pluries vidisse supplices libellos hac in re Sacre Congr. Rituum pro confirmatione hujusmodi promissionum, & votorum fuisse rejectos, & præcisè in Urbevetana 6. Octobris 1696. in Alessanen. loci Milani 25. Jan. & in Alestianen. Terræ Corsani 6. Sept. 1698. Hacenus Monacell.

Excipiuntur tamen festum unius ex principalioribus patronis in quocumque regno, sive provincia, & alterius pariter principalioris in quocumque civitate, oppido, vel pago, ubi hos patronos haberi, & venerari contigerit. Nam tale festum est de præcepto observandum, ut expresse statuit Urbanus VIII. const. incip. Universa §. 2.

Excipiuntur etiam electiones Sanctorum patronorum factæ ante emanationem supra allati decreti Urbani VIII. quia tale decretum licet irritet electiones jam antea celebratas, ut respondit Sacra Rit. Congr. in Trojanensi patronatus 15. Julii 1633. & in Pampilonensi patronatus Sancti Francisci Xaverii, in qua fuit approbata electio facta in comitis regni Navarra, quæ resolutio tamquam juridica fuit per Rotam, proponente Reverendissimo Decano, approbata, considerato solum quod ad evitandum præjudicium electionis antiquissimæ S. Firmi debet uterque tamquam patronus coli, quod certo præsupponit validitatem electionis. Et Neapolitana patronatus ejusdem S. Francisci sub die 15. Sept. 1656. Et in terminis electionis patroni, qui ab ecclesia universalis titulo Sancti nondum celebratur, post dictum decretum fuit observatum in admissione Beati pro tunc, & nunc Sancti Jacobi de Marchia, cujus electio anno 1620. atque adeo ante decretum editum, celebrata fuit, & deinde anno 1647. admissa, & solemniter repositio statuta in Thesaurum Neapolitanum comprobata.

Regulares tenentur celebrare festum, & officium de patrono principali loci conventus, ac de patrono, seu protectore principali civitatis, regni, aut provincie sub ritu duplici primæ classis, & sine octava. Sacra Congr. Rit. 3. Junii 1682. & 20. Martii 1683. ut patet in Rubricis particularibus nostri Breviarii Franciscani n. 78. & 80. Ad officia vero de patronis minus principalibus, ac de SS. diocesium non tenentur, nisi sint descripta in calendario, & tunc non sub alio ritu, quam ibi assignato. Cit. Rubr. particul. d. n. 78. ex decret. Sacra Congr. Rit. ibi adducto.

Ad hoc autem, ut Regulares teneantur ad officia patronorum principalium, & Clerici Seculares etiam ad officia patronorum minus principalium, debent esse electi in patronos juxta conditiones præscriptas in dicto decreto Urbani VIII. adducto supra n. 1.

Regulares exempti utentes Breviario Romano an possint recitare officia de patronis minus principalibus, & de Sanctis diocesium, seu solitis recitari in diocesis, in quibus existunt? Vide verb. Officium divinum, art. 3. n. 86.

Regulares sub ritu primæ classis, sed sine octava, tenentur recitare officium Sanctorum, qui provincie ipsorum Regularium præsentantur, tamquam eorum patroni, seu titulares. Rubr. particular. nostri Breviarii Franciscani n. 77.

Officium patroni principalis loci tenentur omnes recitare sub duplici primæ classis; Clerici quidem seculares cum octava, Regulares autem sine octava, Sa-